

પરિપત્ર:

ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટીની આર્ટસ વિદ્યાશાખાનાં અભ્યાસક્રમ ચલાવતી તમામ સંલગ્ન કોલેજોનાં આચાર્યશ્રીઓ, અનુસ્નાતક કેન્દ્રોના ઇન્ચાર્જશ્રીઓ તેમજ અનુસ્નાતક ભવનોના વડાશ્રીઓને સવિનય જણાવવાનું કે આર્ટસ વિદ્યાશાખા હેઠળનો અનુસ્નાતક કક્ષાનો સંસ્કૃત વિષયનો (એમ.એ.) સેમેસ્ટર-૧ અને ૨ નો અભ્યાસક્રમ આ સાથે સામેલ છે.

માનનીય કુલપતિશ્રીની મંજૂરી અનુસાર સદર અભ્યાસક્રમ શૈક્ષણિક વર્ષ જુન, ૨૦૨૩થી અમલવારી કરવાની રહે છે. આર્ટસ વિદ્યાશાખાનાં અભ્યાસક્રમ ચલાવતી તમામ સંલગ્ન કોલેજોના અનુસ્નાતક કેન્દ્રો ધ્વારા તેની અમલવારી કરવા જણાવવામાં આવે છે.

OSD
24/08/2023
(Academic)

ક્રમાંક/બીકેએનએમયુ/એકેડેમિક/૧૬૨૪/૨૦૨૩-૨૦૨૪

ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી,

સરકારી પોલીટેકનિક કેમ્પસ,

ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી રોડ,

ખડીયા, જૂનાગઢ-૩૬૨૨૬૩

તા.૨૪/૦૮/૨૦૨૩

પ્રતિ,

- ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી સંલગ્ન આર્ટસ વિદ્યાશાખાનાં અભ્યાસક્રમો ચલાવતી તમામ કોલેજોના આચાર્યશ્રીઓ તરફ....

નકલ સાદર રવાના:-

- માન.કુલપતિશ્રી/કુલસચિવશ્રીનાં અંગત સચિવશ્રી.
- પરીક્ષા નિયામકશ્રી, ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી, જૂનાગઢ

નકલ રવાના જાણ તથા યોગ્ય કાર્યવાહી અર્થે:

- સીસ્ટમ મેનેજરશ્રી, આઈ.ટી.સેલ વિભાગ (વેબસાઇટ ઉપર પ્રસિદ્ધ થવા અર્થે.)

**BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA
UNIVERSITY - JUNAGADH**

**FACULTY OF ARTS
SANSKRIT
(SYLLABUS)
M.A. SEMESTER-1**

**CHOICE BASED CREDIT SYSTEM
M.A. (SANSKRIT)
(SEMESTER SYSTEM)**

WITH EFFECT FROM JUNE-2023-24

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY - JUNAGADH
FACULTY OF ARTS (SANSKRIT) SYLLABUS
M.A. (CBCS) SEMESTER-1

M.A. SEM-1											
Sr. No.	Level	Sem.	Course Group	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Int. Marks	Ext. Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Title
1	P.G.	01	Core	Vedic Texts and Literature	CCT-01	05	30	70	100	75	2.30 Hrs.
2	P.G.	01	Core	Classical Epic	CCT-02	05	30	70	100	75	2.30 Hrs.
3	P.G.	01	Core	Darsana	CCT-03	05	30	70	100	75	2.30 Hrs.
4	P.G.	01	Elective-1	Alankarshastra	ECT-01	05	30	70	100	75	2.30 Hrs.
5	P.G.	01	Inter Disciplinary	Introduction to Aarshkavya (Rāmāyana)	ICT-01	05	30	70	100	75	2.30 Hrs.

FACULTY OF ARTS - M.A. (SEM-1)

Subject : Sanskrit (CCT-01) (Core)								
Course (Paper) Name & No.: Vedic Text and Literature						Paper-101		
Course (Paper) Unique Code :								
External Exam Time Duration : 2.5 Hours								
Name of Course	Semester	Course Groups	Credit	Internal Marks	External Marks	Practical / Viva Marks	Total Marks	Teaching Hours
		Foundation or Core or Elective-1 or Elective-2 or Practical or Project						
M.A. (PG)	1	Core- Vedic Text and Grammar (CCT-1)	5	30	70	-	100	75

Course Objectives :

- To introduce some chapters of Rigveda, Yajurveda and Atharvaveda
- To give introduction of Brahmana Literature
- To give introduction of Upanishad Literature

Course Contents :

Unit-1 ऋग्वेदसूक्तानि

- (1) अग्नि (1.1) (2) हिरण्यगर्भ (10.121) (3) उषस् (3.16)
 (4) पुरुवा-उर्वशीसंवाद (10.95) (5) नासदीयम् (10.129) (6) वाक् (10.125)

Unit-2 यजुर्वेदार्थववेदयोः सूक्तानि

- (1) शिवसङ्कल्पसूक्त (34.1-6) (2) राष्ट्रभिर्वर्द्धनम् (1.29) (3) प्रजापति (23.1-5)
 (4) कालः (19.53)

Unit-3 ब्राह्मण एवम् आरण्यक साहित्य- सामान्य लक्षण, विशेषताएँ

दर्शपूर्णमास यज्ञ, शुनःशेष आख्यान, वाचन, पञ्च महायज्ञ

Unit-4 उपनिषद् की विषयवस्तु, प्रमुख अवधारणा, ईश, केन तथा कठ का सामान्य परिचय

Reference Books :

- Rgveda, Ed. by Vishva Bandhu, VVRI, Hoshiarpur, 1966
- Rksūktaśati, Velankar H. D., Bharatiya Vidya Bhavan, Mumbai, 1972
- वैदिक साहित्य का इतिहास, कपिल द्विवेदी, चौखम्बा प्रकाशन, 1992
- वैदिक वाङ्मय का इतिहास, पण्डित भगवद्दत्त, खण्ड 1 भाग 1-2
- वैदिक साहित्य और संस्कृति, बलदेव उपाध्याय, वाराणसी, 1980
- वैदिक व्याख्या विवेचन, राम गोपाल, दिल्ली, 1976
- धर्मशास्त्र का इतिहास, भाग-3, पी. बी. काणे, अनु. अर्जुन चौबे, उत्तर प्रदेश शासन, लखनौ, 1975
- सूक्तमंजूषा, गौतम पटेल અને વિનોદ મહેતા, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, અમદાવાદ, ૧૯૬૮
- સૂક્તસુધા-નિરુક્ત પરમર્શ, પ્રો. રતિલાલ જગન્નાથ જાની, યૂનીલાલ ગાંધી વિદ્યાભવન, સુરત, ૧૯૭૬
- વેદિક આખ્યાનો, ડૉ. આર. એન. કાથડ, સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી, રાજકોટ, ૨૦૧૧

Format of Question Paper

Q. No.	Type of Question	Marks
1	Translation : Four verses out of Six : Three from Unit-1,2 and 3 from Unit-3,4	14
2	Reference to the context : Four out of Six : Three from Unit-1,2 and Three from Unit-3,4	14
3	Essay Type Question : One out of Two : Units 1, 2	14
4	Essay Type Question : One out of Two : Units 3, 4	14
5	Short Note : Two out of Four : All Units	14

FACULTY OF ARTS - M.A. (SEM-1)

Subject : Sanskrit (CCT-02) (Core)								
Course (Paper) Name & No.: Classical Epic : Kirātārjunīya canto-1 and Naiṣhadhīyacharita canto-1								Paper-102
Course (Paper) Unique Code :								
External Exam Time Duration : 2.5 Hours								
Name of Course	Semester	Course Groups	Credit	Internal Marks	External Marks	Practical / Viva Marks	Total Marks	Teaching Hours
		Foundation or Core or Elective-1 or Elective-2 or Practical or Project						
M.A. (PG)	1	Core- Classical Epic : Kirātārjunīya canto-1 and Naiṣhadhīyacharita canto-1	5	30	70	-	100	75

Course Objectives :

- To teach some portion of Classical Sanskrit epics
- To introduce with the form of Classical Sanskrit epics
- To Compare the style of two great poet Bharavi and Shriharsha

Course Contents :

- Unit -1 किरातार्जुनीयम् सर्ग-1 लोकांक 1 से 23
 Unit-2 किरातार्जुनीयम्, सर्ग-1, लोकांक 24 से 46
 Unit-3 श्रीहर्षविरचितं नैषधीयचरितम्, सर्ग-1, लोकांक 1 से 75
 Unit-4 श्रीहर्षविरचितं नैषधीयचरितम्, सर्ग-1, लोकांक 76 से 145

Reference Books:

- 1 किरातार्जुनीयम्, प्रथम सर्ग, व्याख्याकार जनार्दन शास्त्री, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली, 1972
- 2 Kirātārjunīyam, M. R. Kale, Motilal Banarasidass, New Delhi, 1977
- 3 Kirātārjunīyam, canto 1-2, Ed. P. C. Modi, Gurjar Granth Ratna Karyalaya, 1951
- 4 Naisadhiyacharita of Śrīharsa, A Study, Handiqui. Deccan College, Pune, 1956
- 5 Naisadhiyacharita, Nimaya Sagar Press, Bombay, 1942
- 6 A Critical Study of Śrīharsa's Naisadhiyacharita, A. N. Jani, Oriental Institute, 1957
- 7 नैषध का काव्यशास्त्रीय अध्ययन, मथुरादत्त जोशी, बांके बिहारी, 1999
- 8 नैषधीयचरितम्, शिवलाल द्विवेदी, हंसा प्रकाशन, जयपुर, 2008
- 9 संस्कृत महाकाव्य की परम्परा, केशवराव मुसलगांवकर, चौखम्बा संस्कृत संस्थान, वाराणसी, 1969
- 10 संस्कृत साहित्य का इतिहास, प्रीति गोयल, राजस्थान ग्रन्थागार, 2007/
- 11 नैषधीयचरितम्, सर्ग १-२, सं. सुरेशचन्द्र दवे, सरस्वती पुस्तक भंडार, अमदावाद, १९८५
- 12 महाकाव्योंના લક્ષણો અને પંચ મહાકાવ્ય, ડૉ. હર્ષદેવ માધવ, પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ, ૨૦૧૧

Format of Question Paper		
Q. No.	Type of Question	Marks
1	Translation : Four verses out of Six : Three from Unit-1,2 and 3 from Unit-3,4	14
2	Reference to the context : Four out of Six : Three from Unit-1,2 and Three from Unit-3,4	14
3	Essay Type Question : One out of Two : Units 1, 2	14
4	Essay Type Question : One out of Two : Units 3, 4	14
5	Short Note : Two out of Four : All Units	14

FACULTY OF ARTS - M.A. (SEM-1)

Subject : Sanskrit (CCT-03) (Core)								
Course (Paper) Name & No.: Darśana : Vedānatasāra							Paper-103	
Course (Paper) Unique Code :								
External Exam Time Duration : 2.5 Hours								
Name of Course	Semester	Course Groups	Credit	Internal Marks	External Marks	Practical / Viva Marks	Total Marks	Teaching Hours
		Foundation or Core or Elective-1 or Elective-2 or Practical or Project						
M.A. (PG)	1	Core- Darśana : Vedānatasāra	5	70	30	-	100	75

Course Objectives :

- To introduce the systems of Indian philosophy
- To introduce of system of Vedānta Philosophy
- To teach the Sanskrit Text of Vedāntasāra of Sadananda

Course Contents :

- Unit-1 भारतीय दर्शनो में वेदान्तदर्शन, वेदान्तदर्शन की आचार्य परम्परा, वेदान्तदर्शनग्रन्थकर्ता सदानन्द का परिचय, वेदान्तसार का स्वरूप एवं परिचय, वेदान्तसार का स्थान एवं महत्त्व
- Unit-2 वेदान्तसार मङ्गलाचरण, अनुबन्धचतुष्टय, साधनचतुष्टय, अज्ञाननिरूपण,
- Unit-3 वेदान्तसार अध्यारोप, अपवाद, सृष्टिनिरूपणम्, लिङ्गशरीरोत्पत्ति
- Unit-4 वेदान्तसार पञ्चीकरण, महावाक्य, विवर्त, जीवनमुक्ति

Reference Books :

- 1 वेदान्तसारः - बदरीनाथशुक्ल, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली, 2012
- 2 संस्कृत मूलक भारतीय दर्शन सिद्धान्तो, डॉ.अर्चना त्रिवेदी, वक् पब्लिकेशन, वल्लभविद्यानगर
- 3 भारतीयदर्शन, उमाशंकर मिश्र, लखनौ, 1957
- 4 वेदान्तदर्शनम् वेदान्तसारः, डॉ. मिथिलेश पाण्डेय, राधा पब्लिकेशन, नई दिल्ली, 2009
- 5 वेदान्तसारः, श्री राकेश शास्त्री. परिमल पब्लिकेशन, दिल्ली, 2003
- 6 सर्वदर्शनसंग्रह, सायणमाधव, हिन्दी अनु., उमाशंकर शर्मा, चौखम्बा, 1964
- 7 Vedantasra, Eng. Tr. by Nikhilananda, Calcutta, 1974
- 8 History of Indian Philosophy, by J.N. Sinha, Culcatta, 1952

Format of Question Paper		
Q. No.	Type of Question	Marks
1	Explain Clearly : Two sentences out of Four : Unit-1,2	14
2	Translation with necessary notes : Two passages out of Four : Unit-3,4	14
3	Essay Type Question : One out of Two : Units 1, 2	14
4	Essay Type Question : One out of Two : Units 3, 4	14
5	Short Note : Two out of Four : All Units	14

FACULTY OF ARTS - M.A. (SEM-1)

Subject : Sanskrit (ECT-01) (Elective-1)								
Course (Paper) Name & No.: Alankāraśāstra : Sāhityadarpana Pariccheda - 1 and 2								Paper-104
Course (Paper) Unique Code :								
External Exam Time Duration : 2.5 Hours								
Name of Course	Semester	Course Groups	Credit	Internal Marks	External Marks	Practical / Viva Marks	Total Marks	Teaching Hours
		Foundation or Core or Elective-1 or Elective-2 or Practical or Project						
M.A. (PG)	1	Elective-1 Sahityadarpan Pariccheda -1 and 2	5	70	30	-	100	75
Course Objectives :								
- To introduce the students to the Sanskrit poetics - To teach the students some portion from Sāhityadarpana - To introduce the great text of Sanskrit poetics								

Course Contents :

- Unit-1 આચાર્યવિશ્વનાથવિરચિત: સાહિત્યદર્પણ: પરિચ્છેદ - 1
Unit-2 આચાર્યવિશ્વનાથવિરચિત: સાહિત્યદર્પણ: પરિચ્છેદ - 1
Unit-3 આચાર્યવિશ્વનાથવિરચિત: સાહિત્યદર્પણ: પરિચ્છેદ - 2
Unit-4 આચાર્યવિશ્વનાથવિરચિત: સાહિત્યદર્પણ: પરિચ્છેદ - 2

Reference Books:

- 1 સાહિત્યદર્પણ, વિશ્વનાથ, સં. શ્રીદુર્ગાપ્રસાદ દ્વિવેદી, મેહરચન્દ્ર લચ્છ્મનદાસ, દિલ્લી, 1982
- 2 સાહિત્યદર્પણ, વિશ્વનાથ, ચૌખમ્બા વિદ્યાભવન, વારણસી, 1964
- 3 ભારતીય સાહિત્ય વિચાર મંજૂરા, ખંડ ૧ અને ૨, ડૉ. રમેશ સુંદરજી બેટારી, યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, ૧૯૩૫
- 4 કાવ્ય લક્ષણ અને પ્રયોજન, ડૉ. આર. એન. કાથડ, પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ, ૨૦૧૦
- 5 સંસ્કૃત કાવ્યશાસ્ત્રમાં કાવ્યોત્પત્તિ, ડૉ. આર. એન. કાથડ, પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ, ૨૦૧૦
- 6 સાહિત્યદર્પણ: લક્ષ્મી ટીકા, ગોવિન્દનાથ ઠક્કુર:, ચૌખમ્બાપ્રકાશન, 1985

૩		
Format of Question Paper		
Q. No.	Type of Question	Marks
1	Explain Clearly : Two sentences out of Four : Unit-1,2	14
2	Translation with necessary notes : Two passages out of Four : Unit-3,4	14
3	Essay Type Question : One out of Two : Units 1, 2	14
4	Essay Type Question : One out of Two : Units 3, 4	14
5	Short Note : Two out of Four : All Units	14

FACULTY OF ARTS - M.A. (SEM-1)

Subject : Sanskrit (ICT-01) (Elective-1)								
Course (Paper) Name & No.: Introduction to Aarshkavya (Rāmāyana)								Paper-105
Course (Paper) Unique Code :								
External Exam Time Duration : 2.5 Hours								
Name of Course	Semester	Course Groups	Credit	Internal Marks	External Marks	Practical / Viva Marks	Total Marks	Teaching Hours
		Foundation or Core or Elective-1 or Elective-2 or Practical or Project						
M.A. (PG)	1	Interdisciplinary : Introduction to Aarshkavya Rāmāyana Paper-01	5	70	30	-	100	75
Course Objectives :								
- To introduce the students the great epic Ramayana - To evaluate Ramayana as a source of later Sanskrit literature - To study the social elements described in Ramayana								

Course Contents :

- Unit-1 रामायण आदिकाव्य, आर्षकाव्य, इतिहासकाव्य
रामायण के रचयिता आदिकवि वाल्मीकि रामायण का विषयवस्तु
- Unit-2 रामायण में निरूपित आख्यान : अहल्या, गंगावतरण, ऋष्यशृंग, मरुदुत्पत्ति, कामधेनुहरण, शुनःशेष, इला-पुरुवरवाः और उर्वशी, त्रिशंकु विश्वामित्र को बह्मर्षिपद की प्राप्ति
- Unit-3 रामायण का समीक्षित संपादन, रामायणकालीन समाज, रामायण का साहित्यिक महत्त्व
- Unit-4 रामायण एक प्रेरणास्रोत
भास, कालिदास और भवभूति की रामायण आधारित कृतियों की समीक्षा

Reference Books:

- आदिकवि वाल्मीकि, राधावल्लभ त्रिपाठी, संस्कृत परिषद्, विश्वविद्यालय, सागर
- रामायण, हिन्दी अनु. चन्द्रशेखर शास्त्री, पटना
- रामायण, समीक्षित संपादन, प्राच्यविद्यामन्दिर, वडोदरा
- वाल्मीकि रामायण, खण्ड-1, संपादक- ए. एल. गाडगील, श्रीरामकोश मण्डल, पुणे, 1982
- श्रीरामायण महाकाव्य का बालकाण्ड, सातवलेकर, 1943
- रामकथा, फादर कामिल बुल्के, हिन्दी परिषद्, प्रयाग विश्वविद्यालय, 1999
- रामायण के आख्यान, धर्मेन्द्रनाथ शास्त्री, परिमल पब्लिकेशन्स, दिल्ली, 1996
- महर्षि वाल्मीकि जीवन और दर्शन, सुदर्शन भाटिया, दिल्ली बुक व्यूरो, पंचकुला, 2008
- वाल्मीकि रामायण का समीक्षात्मक अध्ययन, मीनी भारद्वाज, शुभदा प्रकाशन, दिल्ली, 2009
- कालिदास परिशीलन, राधावल्लभ त्रिपाठी, संस्कृत परिषद्, सागर, 1987
- महाकवि भास, नेमिचन्द्र शास्त्री, मध्य प्रदेश हिन्दी ग्रन्थ, अकादेमी, भोपाल
- Secondary Tales from two great Epics, Rajendra Nanavati, L.D. Institute, 1982
- The Rāmāyana Tradition in Asia, by V. Raghvan, Sahitya Akademi, Delhi, 1998

Format of Question Paper		
Q. No.	Type of Question	Marks
1	Essay type question : One out of Two : Unit 1	14
2	Essay type question : One out of Two : Unit 2	14
3	Essay type question : One out of Two : Unit 3	14
4	Essay type question : One out of Two : Unit 4	14
5	Short note : Two out of Four : All Units	14

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY - JUNAGADH

FACULTY OF ARTS SANSKRIT (SYLLABUS) M.A. SEMESTER-2

CHOICE BASED CREDIT SYSTEM M.A. (SANSKRIT) (SEMESTER SYSTEM)

WITH EFFECT FROM 2023-24

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY - JUNAGADH
FACULTY OF ARTS (SANSKRIT) SYLLABUS
M.A. (CBCS) SEMESTER-2

M.A. SEM-2											
Sr. No.	Level	Sem.	Course Group	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Int. Marks	Ext. Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Title
1	P.G.	02	Core	Vedanga	CCT-04	04	30	70	100	45	2.30 Hrs.
2	P.G.	02	Core	Rupaka	CCT-05	04	30	70	100	45	2.30 Hrs.
3	P.G.	02	Core	Grammar	CCT-06	04	30	70	100	45	2.30 Hrs.
4	P.G.	02	Elective-I	Alankarshastra	ECT-02	04	30	70	100	45	2.30 Hrs.
5	P.G.	02	Inter Disciplinary	Introduction to Aarshakavya (Mahabharata)	ICT-02	04	30	70	100	45	2.30 Hrs.

FACULTY OF ARTS - M.A. (SEM-2)

Subject : Sanskrit (CCT-04) (Core)												
Course (Paper) Name & No.: Vedānga: Nirukta Adhyāya 1-2 and Chhanda										Paper-206		
Course (Paper) Unique Code :												
External Exam Time Duration : 2.5 Hours												
Sr. No.	Level UG or PG	Sem.	Course Group Core Elective-1, Elective-2 /Allied/ SEC/DSE	Course (Paper) Title	Paper No.	Credit	Teaching Hours	Internal Marks	External Marks	Practical Internal Marks	Practical External Marks	Total Marks
1	PG	2	Core	Vedānga: Nirukta Adhyāya 1-2 and Chhanda	CCT-04 Paper-6	4	45	30	70	--	--	100

Course Objectives :

- To introduce the importance of Nirukta as a Vedanga
- To study the text of Nirukta and principles of etymology
- To study the tradition of Sanskrit prosody with the definition of some metres

Course Contents :

Unit -1 निरुक्तम्, अध्याय-1

Unit-2 निरुक्तम्, अध्याय-2

Unit-3 संस्कृत छन्दःशास्त्र, उद्भव और विकास की परम्परा, छन्दः शास्त्रीय संज्ञाएं अक्षर-लघु और गुरु अष्ट गण, मात्रा, मात्रागण, पति, वृत्त और जाति समवृत्त, अर्धसमवृत्त, विषमवृत्त

Unit-4 नियत प्रशिष्ट संस्कृत छन्द लक्षण, गणमाप, उदाहरण

(1) तनुमध्या	(6) विद्युन्माला	(11) भ्रमरविलसितम्	(16) भुजङ्गप्रयातम्
(2) विद्युल्लेखा	(7) इन्द्रवजा	(12) रोढद्धता	(17) वंशस्थविलम्
(8) शशिवदना	(8) उपेन्द्रवजा	(13) शालिनी	(18) प्रहर्षिणी
(4) मदलेखा	(9) उपजातिः	(14) तोटकम्	(19) मञ्जुभाषिणी
(5) अनुष्टुप्	(10) दोषकम्	(15) द्रुतविलम्बितम्	(20) वसन्ततिलका

Reference Books :

- Yaska's Nimukta, V. K. Rajavade, Bhandarkar, Oriental Research Institute, Poona, 1940
- पिण्टु तथा निरुक्त, हिन्दी अनुवादक सत्यभूषण योगी, दिल्ली, 1967
- निरुक्तम्, सं. मुकुन्द झा शर्मा, चौखम्बा संस्कृत संस्थान, दिल्ली, 1961
- छन्दशास्त्रम् (मृतसञ्जीवनीसमेतम्) पिङ्गलाचार्य, पं. केदारनाथ शर्मा, परिमल प्रका. दिल्ली, 1981
- छन्दःशास्त्रम् (यादवप्रकाशभाष्यसमेतम्). सं. डॉ. श्रीधर वसिष्ठ, नाग प्रकाशन, दिल्ली, 1981
- छन्दोमञ्जरी, गङ्गादास, सं. पण्डित अनन्तराम शास्त्री बेताल, चौखम्बा, वाराणसी, 1959
- संस्कृत छंद शास्त्र, डॉ. गोविंदराव शाह, युनिवर्सिटी ग्रन्थ निर्माणा बोर्ड, अमदावाद, २००८
- प्रशिष्ट संस्कृत छन्दो, डॉ. अम.के. मोलिया, पार्थ प्रकाशन, अमदावाद २००४

Format of Question Paper

Q. No.	Type of Question	Marks
1	Explain with Reference to the Context : Two out of Four : Unit-1,2	14
2A	Etymology according to Yaska : Two out of Four : Unit-1,2	07
2B	Definition of metres : Two of Four : Unit 4	07
3	Essay type question : One out of Two : Units-1,2	14
4	Essay type question : One out of Two : Units-3,4	14
5	Short Note : Two out of Four : All Units	14

FACULTY OF ARTS - M.A. (SEM-2)

Subject : Sanskrit (CCT-05) (Core)												
Course (Paper) Name & No.: Rūpaka - Mṛtchakaṭika of Sūdraka											Paper-207	
Course (Paper) Unique Code :												
External Exam Time Duration : 2.5 Hours												
Sr. No.	Level UG or PG	Sem.	Course Group Core Elective-1, Elective-2 /Allied/ SEC/DSE	Course (Paper) Title	Paper No.	Credit	Teaching Hours	Internal Marks	External Marks	Practical Internal Marks	Practical External Marks	Total Marks
2	PG	2	Core	Rūpaka - Mṛtchakaṭika of Sūdraka	CCT-05 Paper-7	4	45	30	70	--	--	100

Course Objectives :

- To introduce the characteristics of Rupaka.
- To introduce with the text of Mṛtchakaṭika
- To introduce style of Sūdraka.

Course Contents :

- Unit -1 संस्कृत रूपक का साहित्य-स्वरूप, संस्कृत रूपक साहित्य का विकास, रूपक के भेद, संस्कृत रूपक का साहित्य में मृच्छकटिक का स्थान
- Unit-2 मृच्छकटिक अंक १ से ३
- Unit-3 मृच्छकटिक अंक ४ से ६
- Unit-4 मृच्छकटिक अंक ७ से १०

Reference Books :

- Mṛtchakaṭika, M. R. Kale, Booksellers and Publishers Co. Bombay, 1952
- Introduction to the study of Mṛtchakaṭika, Dr. G. V. Devasthali
- Sanskrit Theory of Drama and Dramaturgy. T. G. Mainkar, Delhi, 1978
- The Sanskrit Drama, A. B. Kieth, Motilal Banarasidass, Delhi, 1923
- History of Classical Sanskrit Literature, M. Krishnamachariar, Motilal Banarasidass, Delhi, 1974
- मृच्छकटिक, पृथ्वीधर कृत टीका सहित, निर्णय सागर प्रेस, मुम्बई
- मृच्छकटिक - शास्त्रीय, सामाजिक एवं राजनीतिक अध्ययन, शालग्राम द्विवेदी, विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसी, १९८२
- महाकवि शूद्रक, रमाशंकर तिवारी, चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी
- संस्कृत साहित्य का विशद इतिहास, पुष्पा गुप्ता, ईस्टर्न बुक लिंक्स, दिल्ली. १९९४
- मृच्छकटिकम्, जगदीशचन्द्र मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी, २००६
- मृच्छकटिकम्, रमाशंकर त्रिपाठी, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली. २००७
- संस्कृत नाटकोनो परियय, डॉ. तपस्वी नान्दी, युनिवर्सिटी ग्रंथ निर्माण बोर्ड, अमदावाद, १९८६

Format of Question Paper

Q. No.	Type of Question	Marks
1	Translation of passages : Two out of Four : two from Unit 2 and two from Unit 3	14
2	Reference to the Context : Two out of Four : two from Unit 3 and two from Unit 4	14
3	Essay type question : One out of Two : Unit-1	14
4	Essay type question : One out of Two : Unit-2,3,4	14
5	Short Note : Two Out of Four : All Units	14

FACULTY OF ARTS - M.A. (SEM-2)

Subject : Sanskrit (CCT-06) (Core)												
Course (Paper) Name & No.: Siddhāntakaumudī Sañjnā and Kāraka Prakarana										Paper-208		
Course (Paper) Unique Code :												
External Exam Time Duration : 2.5 Hours												
Sr. No.	Level UG or PG	Sem.	Course Group Core Elective-1, Elective-2 /Allied/ SEC/DSE	Course (Paper) Title	Paper No.	Credit	Teaching Hours	Internal Marks	External Marks	Practical Internal Marks	Practical External Marks	Total Marks
3	PG	2	Core	Siddhāntakaumudī Sañjnā and Kāraka Prakarana	CCT-06 Paper-8	4	45	30	70	--	--	100

Course Objectives :

- To introduce the Grammar.
- To introduce the Noun.
- To introduce the case.

Course Contents :

- Unit -1 भट्टोजिदीक्षितविरचिता सिद्धान्तकौमुदी - संज्ञाप्रकरणम्
 Unit-2 भट्टोजिदीक्षितविरचिता सिद्धान्तकौमुदी - कारकप्रकरणम्, प्रथमा-तृतीया-पञ्चमी विभक्ति
 Unit-3 भट्टोजिदीक्षितविरचिता सिद्धान्तकौमुदी - कारकप्रकरणम्, द्वितीया-चतुर्थी विभक्ति
 Unit-4 भट्टोजिदीक्षितविरचिता सिद्धान्तकौमुदी - कारकप्रकरणम्, षष्ठी - सप्तमी विभक्ति

Reference Books :

- 1 सिद्धान्तकौमुदी, भट्टोजि दीक्षित, गिरिधरशर्मा चतुर्वेदी, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली, 2010
- 2 वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, भाग-1, चन्द्रशेखर शास्त्री, परिमल पब्लिकेशन, दिल्ली, 2005
- 3 पाणिनीय व्याकरण का अनुशीलन, राम शंकर भट्टाचार्य, वाराणसी, 1966
- 4 व्याकरण शास्त्र का इतिहास, युधिष्ठिर मीमांसक, बहालगढ़, जि. सोनीपत, हरियाणा
- 5 Vaiyakarana Siddhanta Kaumudi, Volume-1, P. V. Naganath Shastri, MLBD, 1974
- 6 Vaiyakarana Siddhanta Kaumudi, M. V. Mahashabde, Jaya Prakashan, 1955
- 7 संस्कृत व्याकरण शास्त्र का इतिहास, युधिष्ठिर मीमांसक, रामलाल कपूर ट्रस्ट, 1973
- 8 अष्टाध्यायी, पाणिनि व्या. पं. ईश्वरचन्द्रः, चौखम्बा संस्कृत प्रतिष्ठान, दिल्ली, 2004
- 9 पाणिनीय व्याकरण विमर्श, डॉ. वसन्तकुमार म. भट्ट, सरस्वती प्रकाशन, अमदावाद, १९८४
- 10 पाणिनीय व्याकरण परम्परा में कारक-मीमांसा, कमवेशकुमार योक्सी, अमदावाद, २००१
- 11 संस्कृत वाक्यसंरचना, डॉ. वसन्तकुमार म. भट्ट, सरस्वती पुस्तक भंडार, अमदावाद, १९८६

Format of Question Paper

Q. No.	Type of Question	Marks
1	Explain Clearly Sūtras : Two out of Four : Unit 1	14
2	Explain Clearly Sūtras : Two out of Four : Unit 2-3-4	14
3	Essay Type Question : One Out of Two : Units-1,2	14
4	Essay Type Question : One Out of Two : Units-3,4	14
5	Short note : Two out of Four : All Units	14

FACULTY OF ARTS - M.A. (SEM-2)

Subject : Sanskrit (ECT-02) (Elective-1)												
Course (Paper) Name & No.: Alankārasāstra : Nāṭyaśāstra Adhyāya 1,2,6 and Daśarūpaka Prakāśa 1,3											Paper-209	
Course (Paper) Unique Code :												
External Exam Time Duration : 2.5 Hours												
Sr. No.	Level UG or PG	Sem.	Course Group Core Elective-1, Elective-2 /Allied/ SEC/DSE	Course (Paper) Title	Paper No.	Credit	Teaching Hours	Internal Marks	External Marks	Practical Internal Marks	Practical External Marks	Total Marks
4	PG	2	Elective-1	Alankārasāstra : Nāṭyaśāstra Adhyāya 1,2,6 and Daśarūpaka Prakāśa 1,3	ECT-02 Paper-9	4	45	30	70	--	--	100

Course Objectives :

- To introduce drama.
- To introduce different literary forms.
- To introduce the literary contribution of Bharatmuni & Dhananjaya.

Course Contents :

- Unit -1 आचार्य भरतमुनिप्रणीतं नाट्यशास्त्रम्, अध्याय 1-2
- Unit-2 आचार्य भरतमुनिप्रणीतं नाट्यशास्त्रम् (अभिनवभारतीसहितम्), अध्याय-6
- Unit-3 धनञ्जयरचितं दशरूपकम्, प्रकाश-1
- Unit-4 धनञ्जयरचितं दशरूपकम्, प्रकाश-3

Reference Books :

- 1 नाट्यशास्त्रम्, खण्ड-1, आर. एस. नागर, परिमल पब्लिकेशन्स, दिल्ली, 2009
- 2 भारतीय काव्यशास्त्र की भूमिका, नगेन्द्र, दिल्ली, 1963
- 3 रसमीमांसा, आचार्य रामचन्द्र शुक्ल, वाराणसी, 1947
- 4 अभिनवभारती सहित नाट्यशास्त्र, मधुसूदन सरस्वती, वाराणसी, 1971
- 5 Abhinavagupta on Indian Aesthetics, Y. S. Walimbe, Delhi, 1980
- 6 दशरूपकम्, एफ. ई. हॉल, परिमल पब्लिकेशन, दिल्ली, 2009
- 7 नाट्यशास्त्र की भारतीय परम्परा और दशरूपक, हजारीप्रसाद द्विवेदी, राजकमल प्रकाशन, 2007
- 8 नाट्यशास्त्र, डॉ. तपस्वी नान्दी, सरस्वती पुस्तक भंडार, अमदावाद, 1984
- 9 नाट्यशास्त्र, अध्याय 1,2 અને 6, डॉ. અજિત ઠાકોર, પાર્થ પ્રકાશન અમદાવાદ, 2008
- 10 રસસિદ્ધાન્ત એક પરિચય, ડૉ. પ્રમોદકુમાર પટેલ, યુનિવર્સિટી ગ્રન્ટીનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ, 1989
- 11 દેશરૂપક, ડૉ. શાન્તિકુમાર પંડ્યા, પાર્થ પ્રકાશન, અમદાવાદ, 2008
- 12 ભરતમુનિનું રસસૂત્ર અને દેશરૂપક વિચાર, ડૉ. વસન્ત ભટ્ટ, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, અમદાવાદ, 2006
- 13 ભરતનાટ્યશાસ્ત્રનું રસસૂત્ર અને રૂપકના પ્રકારો, ડૉ. હર્ષદેવ માધવ, પાર્થ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ, 2006

Format of Question Paper

Q. No.	Type of Question	Marks
1	Translation with Explanation : Two of Four : Unit-1,2	14
2	Translation with Explanation : Two of Four : Unit-3,4	14
3	Essay Type Question : One Out of Two : Units 1,2	14
4	Translation with explanation : Two of Four : Unit 3-4	14
5	Short Note : Two Out of Four : All Units	14

Subject : Sanskrit (ICT-02)												
Course (Paper) Name & No.: Introduction to Aarshkavya (Mahābhārata)											Paper-210	
Course (Paper) Unique Code :												
External Exam Time Duration : 2.5 Hours												
Sr. No.	Level UG or PG	Sem.	Course Group Core Elective-1, Elective-2 /Allied/ SEC/DSE	Course (Paper) Title	Paper No.	Credit	Teaching Hours	Internal Marks	External Marks	Practical Internal Marks	Practical External Marks	Total Marks
5	PG	2	Elective-1	Introduction to Aarshkavya (Mahābhārata)	ICT-2 Paper-10	4	45	30	70	--	--	100

Course Objectives :

- To introduce 'Arsh Kavya'
- To introduce the 'Mahabharata's Aakhyanas
- To introduce critical edition of the 'Mahabharata'.

Course Contents :

Unit-1	महाभारत आर्षकाव्य, इतिहासकाव्य, वीरचरित काव्य, सर्वज्ञानसंग्रहकोश महाभारत के रचयिता महर्षि द्रौपद्यन व्यास, जय भारत महाभारत संस्करण, महाभारत का विषयवस्तु
Unit-2	महाभारत में निरूपित आख्यान व्यवनजन्म, प्रमदवरा, रुरु-दुण्डुभसंवाद, जरत्कारु, समुद्रमन्थन, विनता और कद्रु, गरुड द्वारा अमृताहरण, शृंगी शाप, शकुन्तला
Unit-3	महाभारत का समीक्षित संपादन, महाभारतकालीन समाज महाभारत का साहित्यिक महत्त्व
Unit-4	महाभारत एक प्रेरणास्रोत भास, कालिदास, भारवि, मात्र और भट्ट नारायण की महाभारत आधारित कृतियों की समीक्षा

Reference Books :

- Studies in the Mahābhārata, Ed. S. P. Narang, Nag Publishers, New Delhi
- Secondary Tales from two Great Epics, Rajendra Nanavati, L.D. Ahmedabad, 1982
- Legends in the Mahābhārata, S. A. Dange, Motilal Banarasidass, Delhi, 1969
- The Mahābhārata, As it was, is and ever shall be : A Critical Study, P.N.Mullick, Calcutta, 1934
- महाभारतवचनामृतम् (उपदेशसाहस्री) चारदेव शास्त्री, परिमल पब्लिकेशन, दिल्ली, 1997
- महाभारत कालीन समाज, सुखमय भट्टाचार्य
- महाभारत- समाज संस्कृति दर्शन, डॉ. सुरेन्द्रनाथ नेगी, के. एल. पचौरी प्रकाशन, 1997
- महाभारतનો युद्धकाण, श्री वसंत ओ. गोडबोले, प्राच्यविद्यामन्दिर, वडोदरा, २०११
- महाभारत જીવન દર્શન, શાન્તિકુમાર પંડ્યા, ગુર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યલય, અમદાવાદ, ૨૦૦૮
- મહાભારત મનન અને મંથન, સં. જ્ઞાનન્દ દવે, ગોપાલકૃષ્ણ ટ્રસ્ટ, જુનાગઢ, ૧૯૮૮
- वेदव्यास અને મહાભારત, ડૉ. ઉપેન્દ્રરાય જી. સોડસરા

Format of Question Paper		
Q. No.	Type of Question	Marks
1	Essay type question : One out of Two : Unit-1,2	14
2	Essay type question : One out of Two : Unit-1,2	14
3	Essay type question : One out of Two : Unit-3,4	14
4	Essay type question : One out of Two : Unit-3,4	14
5	Short note : Two out of Four : All Units	14